

Kronika

Slavističnega društva Slovenije

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Izdaja Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
Izdajatelj je lastnik glasila.

List za člane društva

Gradivo zbira, ureja in zanj odgovarja
Miran Hladnik

Ljubljana, 3. 12. 2004

Letnik 8, št. 48

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika48.doc](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika48.doc)

Člani Slavističnega društva prejemaajo glasilo Kronika brezplačno. Izdelek se ne prodaja. Naklada tokratne številke Kronike Slavističnega društva Slovenije je 1000 izvodov.

Al prav se piše evro ali euro (nadaljevanje)

Dear Mr. Jesensek, I would be very grateful for all information I can get about the spelling and usage of the word "euro" in Slovenian. I know that there has been a dispute about how the word is written in the Constitution of the EU. Has there been a public discussion about this in Slovenia? Which spelling have You decided to use, or are there several opinions?

Of course, there is nothing to be done now about the EU constitution: it is printed with "euro" in all language versions. But I think the madness should end there, and all languages should be able to use their own spelling in other EU texts.

We had problems with the euro also in Finnish, because the printed text on the notes is not correct according to the Finnish grammar either (nor in French, Spanish or Portuguese, as You know). The matter was decided by the officials of the Ministry of Finance and the Bank of Finland. The linguists were not consulted nor was there any discussion in the public arena.

So we got new notes and coins with incorrect grammar. Still, there were a few Finns who insisted that the word "euro" could not be declinated, because it wasn't done on the notes and coins. There were others who thought that we must follow the international (=English) practice in all matters of euro in writing, and not our own.

My research institute Kotimaisten kielten tutkimuskeskus and our telephone service got a lot of bewildered questions. We offered co-operation to the ministry of Finance and they published a leaflet about euro that contained besides other practical information, also guidance about writing and spelling "euro". It was distributed to every Finnish household. We put the guidelines also in the Internet, and it was our most popular site for several months. — Best regards, *Aino Piehl* (apiehl@kotus.fi), senior researcher, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (Research Institute for the Languages of Finland; <http://www.kotus.fi>), 7. nov. 2004

V luči nedavnih razprav o evrih, bi bil za slovlitovce morda zanimiv tudi tale članek o jezikovnih težavah v Švici, zlasti zaradi prevlade angleščine (članek je kajpak v angleščini):

<http://www.swhttp://www.swissinfo.org/sen/swissinfo.html?siteSect=105&sid=5320369> — *Samo Koler*, Gimnazija Bežigrad (skol@gimb.org), 9. nov. 2004

Starši in literatura

Kakšne knjige so po meri šolarjev? je naslov članka v *Delu* 5. 11. 2004, str. 14, v katerem novinarka **Mimi Podkrižnik** sprašuje **Vlada Pirca** in **Miha Mohorja** o selekciji berila pri tekmovanju za Cankarjevo priznanje. Temovanja se udeležujejo do 7000 osnovnošolcev in do 3500 srednješolcev, na vseslovenski finale pa se jih uvrsti petina. 800 staršem, ki so protestirali proti izbiri nagrajene *Princeske z napako* **Maje Vidmar**, poskušajo dopovedati, da predvsem taka problemska literatura odpira vprašanja in da krute realnosti pred otroki ni mogoče skrivati. Ker je književnost tudi hoja po robu, bi ob upoštevanju skrajno moralističnih principov ostali brez naslovov. **Feri Lainšček** v *Nedelu* 7. nov. 2004 skupaj s sinom, ki hodi v 7. razred, pritrjuje staršem, da je bil izbor *Cimer Maje Novak* in *Princeske z napako* **Janje Vidmar** zaradi prezahtevnosti del neprimeren. Nazadnje potoži, da bi rad prepovedal objavo svojih del v čitankah, pa tega menda ne sme storiti. Zdaj se sprašujem, če ne ravnamo proti avtorjevi volji tudi tedaj, ko naročimo študentu o njegovem novem delu napisati seminarsko nalogo. — **miran**

Pri vsej najini radovednosti in poizvedovanju v kolektivu in širši okolici pedagoških delavcev na dobiva odgovora na vprašanje, zakaj je *Pestrna* obvezno branje v četrtem razredu. Osnovni cilj Bralne značke je spodbujanje in razvijanje bralne, knjižne in književne kulture, predvsem med otroki in mladimi. V svojih prizadevanjih se društvo povezuje z različnimi strokovnjaki, midve pa še vedno nisva dobili odgovora na vprašanje, zakaj je v 4. razredu devetletke edina obvezna knjiga za BZ *Pestrna*, ostale si učenci izberejo. Kot slavistka in pedagoginja ne vidiva pozitivnega vpliva na razvoj, miselnost, čustvovanje, razumevanje ... Še več, prepričani sva, da delo ni primerno za devet let stare otroke. Prosili bi vas za mnenje, saj nikjer ne zaslediva meril, po katerih so knjige izbrane oz. nama niti učiteljice, ki v četrtem razredu poučujejo, ne znajo utemeljiti načina izbire knjig. Na kakšen način *Pestrna* devetletnika spodbuja pri ljubezni do branja? Nikakor ne dvomiva v kvaliteto leposlovnega dela, ampak v izbor. Morda se motiva, zato vas prosiva za mnenje. — **Vera Gomaz Repovž** in **Polona Deželak** (polona.dezelak@email.si), 11. nov. 2004

Naj navedem nekaj razlogov, zakaj *Pestrna* ni slab izbor branja. Kot oče si želim, da jo moj otrok obvezno prebere, ker:

- na otroku razumljiv način pove, da igra, vsakodnevni obrok hrane, ljubezen staršev, toplo zavetje, lastne igrače in, nenazadnje, šola niso (bile) samoumevne stvari
- mu bo pomagala razumeti prestali dve tretjini sveta
- udarne novice medijev (npr. pred kratkim objavljeno Delovo sliko objokane triletne deklince in dečka, ki morata v Indiji za vsakodnevno preživetje drobiti kamenje), da o TV-dnevniku ne govorimo

- verjamem, da bo učiteljica/telj z obravnavo osrednjih tem v knjigi pripomogla/el k njegovi etični rasti in angažiranosti (in ne praznemu vzbujanju krivde, češ, glej, kako se imaš ti dobro)
- menim, da smo mu ob vsem (materialnem) blagostanju dolžni razkrivati tudi manj prijetne plati človeške nravi

Tudi kot nekdanji otrok bi si želel, da jo prebere, saj so mi bile Bevkove knjige med najljubšimi (je pa res, da Harryja še ni bilo). Povprašal sem tudi starše osnovnošolskih otrok, ki jih poznam, in vsem se je zdela knjiga primerna. Neka mama mi je celo povedala, da jo je otrok zgrožen vprašal, ali je zgodba resnična? To jo je dokončno prepričalo, da je knjiga primerna. — **Klemen Lah** (klemnov@email.si), 15. nov. 2004

Hvala lepa za Kroniko. Ko sem ponovno prebirala mnenja društva staršev in odgovore z mešanimi čustvi (pretežno težkim srcem), sem se še bolj čudila vsemu. Najprej v tolažbo: taki odzivi staršev in drugih posvečenih so že tradicionalni pojav na mednarodnem prizorišču: zdaj tako že vsi vse vedo! In vsakdo ima svojo osebno predstavo o demokraciji. Danes sem dobila novo spraševanje o *Pestri* ... Sicer pa načelno nimam nič proti delovanju društev staršev, če bi ga le smiselno usmerjali ...

Ustanovili so že Mednarodno združenje za premagovanje odpora do šole (angl. International Consortium on School Disaffection), poročilo o katerem je naslovljeno "Ali naše šole puščajo otroke na cedilu" (*Unesco glasnik*, dec. 2003). Bolj pesimistični kolegi predvidevajo, da bo institucionalizirane šole nadomestilo izobraževanje na daljavo in šole ne bodo več potrebne (njihova edina dokazljiva pozitivna funkcija je, da spravijo otroke s ceste), t.i. domače šolanje brez udeležbe v razredu pa je mogoče že več let v veliko državah, menda uradno tudi pri nas. Manj pesimistični kolegi z univerz pa pravijo, da zadnja leta učijo bolj branje in pisanje (dobesedno, se pravi ne ustvarjalno pisanje), ker vpis na programe književnosti postaja nezanimiv za 'potrošnike' študija.

Ali ste se že kdaj spraševali o kakšnem sodobnejšem konceptu književnosti, ki bi omogočal bolj prepričljiv pouk tudi za tiste, ki sicer uradno izjavljajo sovraštvo do branja in književnosti (pri nas vse več študentov, ki so sicer prav dobri in odlični na maturi!)? Mogoče npr. književnost kot družbeni diskurz (R. Fowler) ali književnost kot govorno dejanje (M. L. Pratt) in številne variante širše systemske teorije (Schmidt, Olsen), ki tudi za književni pouk predvideva opredeljeno vlogo 'literarne socializacije', ki jo je mogoče zagovarjati brez ugovora, da je na pamet učenje imen in naslovov nezanimivo. 'Ustaličeni kanoni' že vse od poznih 60. let povzročajo odpor in proteste. Medgeneracijske razlike se tako večajo, da bi to ne smelo več biti nepričakovano.

Društvu staršev pa bi lahko odgovorili, da imajo umetnostna besedila zgolj pomenski potencial, ki ga polni in realizira bralec. Če starš ali starši bere/jo Zupana kot pornografijo, je to mogoče razložiti predvsem z vsebino njegovega/njihovega osebnega mentalnega sveta in medbesedilnih izkušenj z branjem pornografije. Da so odzivi mladih bralcev nepredvidljivi, so dokazale pripovedi o Harryju Potterju in podobna uspešna besedila, za katera niti založniki niso znali predvideti priljubljenosti. Pa bi kar starši vedeli, kaj in predvsem KAKO brati! — Bodi lepo **Meta [Grosman]** (Meta.Grosman@ff.uni-lj.si), 12. nov. 2004

Na cenzorske ambicije starševskega društva, ki protestira proti **Zupanovemu** romanu *Menuet za kitaro* (pod protest se je podpisal **Hubert Požarnik**), se v današnjem *Delu* (Preganjani Zupan, Shakespeare, Rdeča kapica, 18. nov. 2004) odziva **Tone Smolej**. Upravičeno podvomi v vzgojne kompetence staršev, ki se vtikajo v berilo svojih polnoletnih otrok. — **miran**

Društvo pobuda za šolo po meri človeka protestira proti šolskemu berilu, sklicujoč se na pravno inštitucijo ugovora vesti. Največ so imele z njim opraviti vojaške oblasti, znan pa je tudi v medicini (gl. članek A. Šelih (<http://vestnik.szd.si/st9/st9-463-464.htm>): "Ugovor vesti sodi med oblike t. i. neposlušnosti. [...] to je praviloma ne-javno dejanje; praviloma je zasnovano na moralnem, religioznem ali drugačnem prepričanju posameznika. [...] Pravo lahko ugovor vesti v omejenem obsegu dopusti. Omejiti pa ga mora z opredelitvijo področja njegovega uveljavljanja ter s prepovedjo oporečnikovega poseganja v pravice drugih pravnih subjektov." Lahko s pomočjo njihovih izkušenj rešimo tudi "problem" *Menueta za kitaro*? — **miran**, 20. nov. 2004

Kdo bo tisti, ki se bo odločil, da njegova vest ugovarja? Mulci ali starši?
A lahko starši odločajo namesto osemnajstletnika?
A lahko šolar odloča, da se nečesa noče učiti, če tega še ne pozna?
Kako bomo pa pravno ločevali med ugovorom vesti in lenobo?
Se bo potem lahko uveljavil ugovor vesti tudi pri drugih predmetih?
Moja vest bi v gimnaziji recimo močno ugovarjala fiziki, če bi lahko. —
Simona [Klemenčič] (simona.klemencic@guest.arnes.si), 22. nov. 2004

Nisem prepričana, da ste že objavili povezavo, zato jo pošiljam vsem, ki bi želeli o tem vedeti kaj več:
http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,50&id=e458fe6590a9ab872984a1f3a0a7a03304&source=Delo Članek je odličen, vreden branja. Moram priznati, da me je pomiril. Saj ni problem v Zupanu. Še manj v Berku, ki seveda ne pooseblja vsega slovenstva ali "človeka", kot so se izrazili starši. Gre za to, da imamo starši neko silno željo, obvarovati mladičke pred zlom, ki je na svetu. Razumljivo, vendar neizvedljivo. V času, ko sta nasilje in spolnost ob vsaki (nepriimerni) uri na

televiziji, ko med poročili skoraj ne vidimo več kaj drugega kot vojne (in to precej slikovito), da ne omenjam španskih nadaljevank, nasilnih risank in neumnih reklam, je nerazumno pisati o škodljivosti *Menueta za kitaro*. Dijaki dandanes povečini vedo precej več, kot si mislimo. Morda so nekateri resnično moralno ogorčeni nad začetkom romana, vendar so dovolj stari, da vejo (ali bi naj vedeli), da se knjige ne sodi po platnicah.

Ne morem mimo citata iz članka, da namreč roman vsebuje "vulgarne izraze in razvrednotenje človeka (moškega in ženske) v odnosu do sočloveka in samega sebe ter prikazovanje človeka predvsem kot nagonkega bitja". A ne gre ravno za to, da vsaka vojna razvrednoti človeka do skrajnosti?!

Z gimnazijcem, čigar "vest" mu ne dopušča, da bi bral naprej, pa sočustvujem. Življenje mu bo odkrilo pravi obraz, ko bo na to najmanj pripravljen.

Če se lotimo izganjanja nasilja, erotike in drugih neprimernih tem, ki ne vzgajajo "v skladu z vrednotami, kot so ljubezen, vera, upanje, spoštovanje, dobrot, zvestoba ...," iz učbenikov, pa lahko po kratkem postopku zabrišemo ven vse od a do ž. Življenje pač piše drugačno poezijo, kot bi jo hoteli cenzorji. In ker je bistvo umetniške književnosti že po definiciji v njeni estetski funkciji, se jo da seveda razlagati na več načinov. Navadno se poslužujemo tistega, ki nam je najbolj pri roki za namene, ki jih imamo, kakršnikoli že so. — *Mojca Tomišič* (Mojca.Tomisic@guest.arnes.si), 24. nov. 2004

Članke boste brez problema našli, če v *Delovem* iskalniku vpišete *Menuet za kitaro*. To sva naredili s sestro, ki je maturantka in jo je zanimalo, kaj pravijo na to temo. En članek ali prispevek je napisala tudi **Marta Zabret**, ki je sicer njena profesorica matematike, in je tudi vreden branja. Sicer pa imajo vsi sestrični sošolci pozitiven odnos do *Menueta za kitaro* in do **Zupana** ... sicer pa mislim, da so takšni maturantje v večini. Ampak to je samo moje mnenje. — *Nina Heferle* (nina.heferle@guest.arnes.si), absolventka slovenščine, 25. nov. 2004

O literaturi pri maturi. Čeprav od letošnje pomladi nisem več članica Predmetne maturitetne komisije za slovenščino, me javni odzivi na letošnji maturitetni izbor spodbujajo, da o njih kaj javno rečem tudi sama. Letošnji odzivi namreč niso prvi, ki so kritični do literarnega dela maturitetnega izpita iz materinščine – spominjamo se podobnih očitkov o "pornografiji" v romanu *Ljubezen Marjana Rožanca*, o odobranjih in zavračanjih ponovitve **Bartolovega Alamuta**, o "prepovedovanju" uporništva mladim generacijam (slednje ob Samorastnikih pri poklicni maturi), o "prepovedovanju" nekaterih priročnikov, pa o šolskem eseju nasploh, ki da zatira "spontano ustvarjalnost" in se ga ne da oceniti itd. Večletnemu pozornemu spremljevalcu je edini prepoznavni skupni imenovalac takih očitkov, da pravzaprav nimajo (konstruktivnega) skupnega imenovalca. Razen morda tega, da literatura

vsaj v šoli Slovincem ni obrobna zadeva, oziroma, da je to dosti manj, kakor bi mogli soditi po številu kupljenih ali prebranih knjig.

Našteti pomisleki javnosti pa so vendarle vsaj toliko kot javna tudi strokovna zadeva, čeprav se to dejstvo v debatah pogosto minimalizira. Strokovni plati, tako kot je to nasploh, naključni opazovalci ne morejo do potankosti slediti, zato je včasih težko videti, da imajo odločitve maturitetne komisije tako literarno kakor pedagoško strokovno podlago. Zato niso, kakor bi nekateri radi prikazali, sprejete na pamet, brez skrbnega tehtanja in sklepnega konsenza celotne komisije, sestavljene iz nazorsko raznordnih strokovnjakov z univerze in učiteljev praktikov, med katerimi s(m)o tudi starši. Naj torej s svojega zornega kota skiciram nekaj mogočih strokovnih odgovorov na letošnje dileme v zvezi z Zupanovim *Menuetom za kitaro*.

1. Zakaj Zupanov roman? Zato, ker po tematiki ustreza naslovnemu problemu letošnjega maturitetnega sklopa o posamezniku v mejni situaciji/vojni (vsako leto so izbrane kombinacije literarnih del, ki na umetniški in v literarni vedi priznan način ter s predvidljivo dostopnostjo dijakom obravnavajo temeljna človeška vprašanja). Zupanov roman prikazuje mladega človeka, ki ga v vojno vodi pravzaprav avanturizem in samodokazovanje. Vendar mu politično discipliniranje nadrejenih po eni in vojne razmere po drugi strani dokažejo, da je bil poln napuha in napačne samopodobe ter ga oblikujejo v zrelo osebnost, ki ceni življenje in prijateljstvo, in je hkrati grenko kritičen ob spoznanjih o puhlosti vsiljenih črno belih ideologij. Ta roman drugače kot tradicija pred njim prikazuje partizanstvo in herojstvo, pisec drugače gleda na domače in tuje nasprotnike in soborce in še marsikaj. Izbran je bil tudi zato, ker je po karakterizaciji osrednjega junaka in prikazu vojnih razmer ter medčloveških odnosov in deloma celo dogajalnega prostora primerljiv s Hemingwayevim romanom *Komu zvoni*. Oba skupaj sta se zaradi vsega tega in dokajšnje berljivosti zdela dobra kombinacija za skrbno šolsko branje, pogovor o odprtih vprašanjih in načinu njihove ubeseditve ter za opredeljevanje do njih. Če je ob Zupanu že bil kak pomislek o sprejemljivosti za dijake, se je nanašal na formalne značilnosti romana – veliko je dijakom težje dojemljivega notranjega monologa in retrospektive, meditativne, ne pa všečno zgodben je tudi začetek romana, kar je za bralca pogosto manj zanimivo, in kar vse zahteva pozornejšo branje in sodelovanje pri razčlenjevanju. A učiteljem in bralni izkušnosti dijakov pred maturo zaupamo, da bodo "strli" te literarne orehe, prav tako pa znali prepoznati tudi aktualnost same tematike.

2. Kaj je s "pornografijo"? Na možnost, da bi roman utegnil biti sporen bolj za starše kakor za (polnoletne) dijake na razvojnopsihološki stopnji kritičnih bralcev, in to zaradi "pornografije", ni nihče pomislil. Prvič zato, ker je količinski delež teh prizorov zanemarljivo majhen, drugič zato, ker ti erotični prizori (najbrž je najbolj verističen tisti na kmečki peči) niso v romanu s primarno "pornografskimi", tj. nagone dražečimi nameni, ampak jih je potrebno razumeti v kontekstu romana, kot

del karakterizacije vitalnega in samozadostnega glavnega junaka, ki se mu tovrstni podvigi v njegovi življenjski rasti v luči pomembnejših in skozi hude preizkušnje pridobljenih vrednot (prijateljstvo, vrednost življenja) postopoma kažejo v drugačni perspektivi. (Pornografskih ali drugače spornih romanov iz trivialne produkcije maturitetna komisija kljub svoji profesionalni "liberalnosti" ne bi podpirala!). — Vse to, in tudi morebitno končno bralčevo zavrnitev takega opisovanja erotike v literaturi, omogoča šele kompleksni naravi literarnih besedil ustrezno večplastno, odprto, vsebino in obliko upoštevaljoče branje, ne pa zavračanje pred to, skozi pogovore s sošolci in učiteljem pridobljeno bralno izkušnjo. Izkušnje dobrih profesorjev, izražene tudi v debatah o tem "problemu", so, da dijaki angažirano sodelujejo pri pogovorih ob takem branju. In da jih taka dejavnost nikakor ne spodbuja k temu, da bi sami sledili problematičnim junakovim dejanjem, pač pa, da cenijo možnost, da o takih rečeh sploh govorijo, saj jih kot problematične občutijo, možnosti za pogovor pa je v šoli in doma premalo!

3. Zakaj predpisovanje, ne pa izbirnost? Dva razloga sta. Prvi je ta, da morajo imeti za maturitetni izpit vsi dijaki enake pogoje, torej enako snov. Torej ne more nekdo "izbrati" knjig po sto, drugi pa takih po tristo strani, ki so enkrat po volji enega učitelja (staršev?) ves čas iste in predvidljive, drugič pa po volji drugega pa vsako leto drugačne in za branje zahtevnejše ... (Le ugibamo lahko, kako bi na maturitetne priprave učinkovala možnost izbire med npr. 10 naslovi – bi bila panika udeležениh, internetna reprodukcija in spremljajoče komercialne dejavnosti večje ali manjše? Kako se v taki izbirnosti odločajo tisti, ki jo imajo? Berejo, v strahu pred izpitom, vse ali, zanašajoč se na "ustvarjalnost", nič?). Res je v tem tudi nekaj "prisile" na začetku, tako kot se ji pri izpitni oz. šolski snovi tudi sicer ne da izogniti (podobno pri likovni vzgoji, glasbi ipd.), a da bi branje umetniške literature spodbujalo ugovore vesti, je malo nenevadno po mojem tudi v mednarodni areni. Drugi razlog pa je način priprave na maturitetni esej, ki je obenem (ali predvsem) sklepno dejanje pri spodbujanju komunikacije z literaturo pri dijakih. Namen obravnave maturitetnega sklopa je namreč ta, da se pri pouku v zadnjem letu šolanja bodoči izobraženci na poglobljen način, ob branju v nadaljevanjih, pogovoru, opredeljevanju, primerjanju literarnih obravnav določenega problema, srečajo s književnostjo kot s posebnim področjem človekove ustvarjalnosti. Da v procesu take obravnave dobijo izkušnjo z odprim branjem, da izostrijo zmožnost zaznavanja in načine prepoznavanja umetniških lastnosti prebranega. Ker je cilj take obravnave pogovor in izmenjava mnenj (to vodi k razvoju kritičnega mišljenja, kar deklarativno vsi podpiramo), je pač potrebno, da vsi sodelujoči vedo, o čem govorijo. To pa je tedaj, kadar ob določenem času berejo isto (po merilih literarnega vrednotenja kakovostno in bralnemu razumevanju dijakov dostopno) knjigo.

4. Učinki: Učinki takega pouka, ki ga je sistematično spodbudilo šele tako zunanje preverjanje, so kljub takemu (ciljem prilagojenemu) predpisanemu načinu izbiranja

po naših izkušnjah čedalje bolj pozitivni. Dijaki se namreč čedalje pogosteje zavedajo, da na ta način pred maturo ob pomoči strokovnjaka temeljito preberejo in spoznajo nekaj kakovostnih literarnih del. Mnogi sami priznavajo, da jim to zelo koristi, ker se "naučijo brati knjigo", nekateri takih pogovorov in pisanja pogrešajo tudi kasneje, med študijem. Ob branju konkretnih predpisanih knjig torej hkrati "trenirajo" zmožnosti za občutljivo in odprto literarno branje sploh, tako, pri katerem je bralec s knjigo v dejavnem dialogu, razume in sprejema njeno večpomensko naravo in si bolj zavestno razlaga njene posebnosti. Ob tem pa razume dejstvo, da njegova interpretacija ni edina, pač pa ena od mnogih enako legitimnih, ki jih sicer lahko zavrača, ne more pa jim zanikati pravice do obstajanja in izrekovanja. Vsa tovrstna spoznanja so posledica osmišljenega bralnega usposabljanja, ki so ga sistematično deležne šele generacije od uvedbe mature in prenove (v praksi še ne povsod enako intenzivno, ponekod pa prav presenetljivo dobro). To usposabljanje ima svoje notranje (mednarodno primerljive) didaktično strokovne značilnosti in temelji na pedagoško literarnem načelu, da vzgojni cilj literarnega pouka ni v "kazanju edino prave poti", t.j. v dajanju avtoritativnih in edino mogočih sodb in interpretacij, pač pa v spodbujanju strpnega dialoga različnih načinov mišljenja in izražanja o določeni umetniški temi. Kot sledi iz povedanega, te možnosti ponuja tudi Zupanov roman, v katerem ozaveščeni in razmišljujoči bralec najde vse kaj drugega kakor "pornografijo". Želeti bi bilo, da bi razvijanje sposobnosti tolerance ob vseh spoznanjih, ki jih tudi sicer ponuja besedna umetnost, želeli pri maturantih ("zrelih") tudi razvojni psihologi in starši. In da bi, kar se literarne vzgoje tiče, vendarle bolj zaupali tudi strokovnjakom, tako kot jim npr. pri šolski matematiki ali psihologiji. — *Boža Krakar Vogel* (boza.krakar@guest.arnes.si), 29. november 2004

Samo drobcena replika na naslednji citat iz enega od prispevkov na vaših straneh (posredovala mi ga je kolegica Alenka Hladnik).

"Želeti bi bilo, da bi razvijanje sposobnosti tolerance ob vseh spoznanjih, ki jih tudi sicer ponuja besedna umetnost, želeli pri maturantih ("zrelih") tudi razvojni psihologi in starši. In da bi, kar se literarne vzgoje tiče, vendarle bolj zaupali tudi strokovnjakom, tako kot jim npr. pri šolski matematiki ali psihologiji." (Boža Krakar Vogel)

Žal o zaupanju tudi tu ne moremo govoriti. Pred nekaj leti je protestno odstopila celotna predmetna komisija za matematiko, ker je krovna državna maturitetna komisija razveljavila dve matematični maturitetni nalogi zaradi "strokovne oporečnosti". Z naloga ni bilo prav nič narobe; pokazalo se je le tisto, kar potrjujejo mnoge mednarodne raziskave: slaba matematična in tudi siceršnja pismenost naših mladostnikov. Nalogi sta odigrali vlogo grešnih kozlov, da je bila razpršitev rezultatov sprejemljiva in cesarjeva golota manj opazna. Zdaj so naloge

osnovnega nivoja "strokovno brezhibne": tipske in s preprostimi enostavnimi povedmi. — **Marta Zabret**, z večstavčnimi povedmi zasvojena profesorica matematike

P. S. Da bi tričetr državljanov Slovenije matematiko takoj po tretjem razredu osnovne šole uvrstilo med izbirne predmete, je kaj verjetna hipoteza. Upajmo, da ne bo na POP-prangerju takoj po rompompomu na račun opolzkih državnih čtiv še učenje Zdravljice na pamet, poštevanka in drugo nasilje nad možgani nove ere. Kajpak v najnovejšem duhu demokracije in strpnosti. Oprostite za motenje posesti; tudi s svojim prispevkom v Delu na rovaš Menueta za kitaro vam nisem hotela hoditi v zelje. Ob omejenostih, fundamentalizmih in nagih cesarjih mi prsti kar sami poletijo po tipkovnici ... (marta.zabret at guest.arnes.si), 30. nov. 2004

Branje

Pri ameriški humanistični fondaciji beležijo 10-odstotni upad branja od 1982 dalje (<http://www.nea.gov/pub/ReadingAtRisk.pdf>); pri mladih je osip bralcev še večji. Gre samo za novo obliko stare skrbi, ki jih rojevajo tehnološke spremembe v komunikaciji, ali za čisto nov proces? Kakšne so njegove posledice za vzgojo, kulturo in umetnost, si zastavljajo vprašanje ameriški humanisti (http://lists.village.virginia.edu/lists_archive/Humanist/v18/0343.html).

Ob nedavni časopisni knjižni akciji in zdajšnji časopisni prodaji devedejev (knjiga in DVD za samo 1000 sit) **Samo Rugelj** v sobotnem *Delu* (Med kioskom in internetom, 13. nov. 2004, 31) kaže na nefleksibilnost knjižnega trga v primerjavi s trgom drugih medijev, kar zlasti pri nas knjigo draži in je vzrok za to, da ljudje posegajo po drugih medijih. Prispevek je vzbudil polemiko z **Dragom Bajtom**. — *miran*

ena pripomba o branosti, ne da bi pogledal spletni vir. pogosto se za branje smatra zgolj branje tiskanih medijev, s knjigo kot nespornim favoritom. je pa tudi tako, da se bere tudi iz digitalnih medijev (ekran s podatki iz interneta, SMS sporočila, IRC, instant messengerji in podobno) skratka, pogosto se opuščanje medija tiska razume kot opuščanje branja, medtem, ko gre morda zgolj za zamenjavo dominantnega medija, ki pa se nič manj ne bere. — lp, jaka [**Jaka Železnikar**] (jaka@jaka.org), 15. nov. 2004

Zdravljica

Dober dan! Sem učenka gimnazije Bežigrad in delam na temo Prešernova Zdravljica in imam vprašanje na katerega ne znam odgovoriti in to vprašanje je če mogoče veste kdo je izbral Zdravljico za himno? Ime te osebe. Že v naprej se zahvaljujem, če mi boste lahko pomagali! — **Kristina [Janež]**, Gimnazija Bežigrad, 2.j (kristina.janez@email.si), 14. 11. 2004

Tudi mene bi zanimalo, katera oseba je izbrala Prešernovo Zdravljico za državno himno Slovenije. Na oder z njim, da mu bomo mogli zaploskati! — **Franc Kattinig**, Rožek na Koroškem (franc.kattinig@mohorjeva.at), 14. nov. 2004

Spoštovani! Ne vem, če je moj odgovor stodontotno točen, a v spominih imam, da smo v drugi polovici osemdesetih let na osrednji Prešernovi proslavi v Cankarjevem domu vstali, ko so zaigrali prve tone Zdravljice. Če se prav spomnim, je bil med pobudniki ali celo pobudnik akcije **Matjaž Kmecl**, ki nas je k temu dejanju tudi spodbujal že prej. Bilo je zanimivo gledati nekatere funkcionarje, ki so se sprva malo obotavljali – a tedaj je večina obiskovalcev že stala – in izkazovala spoštovanje – naši himni. Pozdrav! — **Breda Pogorelec** (breda.pogorelec@guest.arnes.si), 14. nov. 2004

Zdravica je bila sprejeta za državno himno 27. sept. 1989 ob spremembi ustave. O tem je poročal **Miran Potrč** 14. oktobra Josipu Vidmarju, ko mu je prišel voščit za rojstni dan z Milanom Kučanom, Janezom Stanovnikom, Jožetom Smoletom in Borisom Šinigojem. Pričevanje je zapisano na video-traku. V spominu imam, da jo je intonirala Veliščkova, se pa moram prepričati. Z očetom sva prvič stala pri Zdravljici na otvoritvi Trubarjeve domačije. — **Živa [Vidmar]** (ziva.vidmar@cankarjeva-z.si), 15. nov. 2004

Po enem viru je skupščina sprejela Zdravljico za državno himno 27. sept. 1989, po drugem pa 29. marca 1990. O avtorju predloga dokumenta ne poročata. — **miran**, 14. nov. 2004

Spoštovani! Pripomba: na Prešernovi proslavi smo ob Zdravljici vstali vsaj dve leti prej, torej 1988 in 1889 – februarja) – in takrat še ni bila uradna himna, živo se spominjam, kako nekaterim politikom to vstajanje ni bilo všeč. Sprejem himne z amandmaji (Potrč Vidmarju) je bil potem le uradna potrditev tega, kar je med nami zares začel Matjaž Kmecl. — **Breda Pogorelec** (breda.pogorelec@guest.arnes.si), 15. nov. 2004

Kolikor vem, velja za predlagatelja takratni predsednik (takratne) SZDL **Jože Smole Božiček**. — **Samo Koler** (skol@gimb.org), 15. nov. 2004

Ali pak slovenska nacionalna himna še naprej ostaja "Naprej zastava Slave", če je Zdravljica državna? — **Miha Rus** (MihaR@iolar.com), 15. nov. 2004

Spoštovani! Malo sem se pozanimala naokrog in moram malo popraviti zgodbo o Zdravljici. Res so jo prvič kot himno z vstajanjem itd. izvajali na odprtju Trubarjeve domačije. Pobudnik je bil takrat Matjaž Kmecl, ki je pridobil za idejo Jožeta Ostermana – in ko so pobudniki to izpeljali, se jim je (po izjavi M. Kmecla) Josip Vidmar takoj pridružil (in z njim jasno tudi Živa). Tako je himna zaživela – in na prvem naslednjem slavju ob Prešernovem dnevu 1987 v CD je pesem že učinkovala kot himna. Vstala je vsa dvorana, nekateri so se sicer za hip obotavljali (verjetno zaradi obzira do Beograda) – a je tudi njih potegnilo. Jože Smole – moj sošolec je pobudnik marsičesa, a tega ni bil. Se je pa verjetno pridružil. Vsem lep pozdrav. — **Breda Pogorelec** (breda.pogorelec@guest.arnes.si), 17. nov. 2004

Kar zadeva Presernovo Zdravljico, ni odvec navesti, zakaj ta pesem ni izšla v prvi izdaji *Poezij*. Pesnik je v skrbi, da ne bi ogrozil izida cele zbirke, ze umaknil tretjo kitico, ko pa je dunajska cenzura izlocila se cetrt, je bilo to za pesnika prevec in je kratko-malo umaknil vse kitice Zdravljice. Glede na to bi Preseren na prvo in sedmo kitico omejeno himno tezko se stel za Zdravljico. Zanimivo pa bi bilo vedeti, kaj je predlagatelj je himne motilo, da so cenzurirali 2., 3., 4, 5., 6. in 8. kitico! — **Vlado Nartnik** (Vlado@zrc-sazu.si), 17. nov. 2004

Spletnice

Prvonovembrski predah je bil blagodejen za debelitev literature na spletu. Nastalo je novo spletišče Slavističnega društva Slovenije (<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html>), ki vsebuje informacije o prireditvah (Cankarjevo priznanje), pokrajinskih slavističnih društvih, pravilnik, zgodovino društva, zapisnike sej, prijavnico, članke o zgodovini SDS, tekmovanju za Cankarjevo priznanje, seznam častnih članov, arhiv društvene kronike, priložnostne prispevke, povezave na društvene publikacije (SR, JiS), bibliografijo kongresnih zbornikov in zbirke Slavistična knjižnica, povezavo na slovilitovski forum itd.

Med leposlovjem je novost 4. knjiga *Belih menihov Ivana Zorca* (<http://www.ijs.si/lit/menih.html-l2>), popravljena sta oba sonetna venca sonetnih vencev **Valentina Cundriča** *Molitvenik peščeni* (<http://www.ijs.si/lit/cund1.html-l2>) in *Terjatve* (<http://www.ijs.si/lit/cund2.html-l2>).

Od **Hladnikovih** člankov so bili pospleteni jubilejni zapis o **Matjažu Kmeclu** (<http://www.ijs.si/lit/okmeclu.html-l2>), dva članka o *Alamutu*, eden za radio (http://www.ijs.si/lit/alamut_radio.html-l2) in ocena spremne besede **Michaela Bigginsa** k novemu prevodu romana v angleščino (<http://www.ijs.si/lit/alamut4.html-l2>). Precej je bilo novosti v bibliografiji prevodov slovenskega leposlovja v angleščino (http://www.ijs.si/lit/slov_lit.html-l2). O rivalstvu med **Gradnikom** in **Župančičem** govori članek

<http://www.ijs.si/lit/osle.html-l2>, o razmerju računalniki-slovenščina serija prispevkov za tržaški radio <http://www.ijs.si/lit/ts1.html-l2>, o slovenski literarni vedi na internetu se da v angleščini prebrati na <http://www.ijs.si/lit/kiel.html-l2>, o poskusni kritični izdaji Gradnikovih *Pesmi o Maji* pa na <http://www.ijs.si/lit/eizdaje.html-l2>. Druge reči, tudi to, kako **Vuk Čosić** hvali Hladnika (<http://www.ijs.si/lit/cosic.html-l2>) se najdejo v http://www.ijs.si/lit/hlad_bib.html-l2 (povsod el dva v končnici in ne dvanajst!).

[Http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200486&dhid=71249](http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200486&dhid=71249) – *Zakon o javni rabi slovenščine*.

[Http://www.kiberpipa.org/modules.php?op=modload&name=News&file=index](http://www.kiberpipa.org/modules.php?op=modload&name=News&file=index) – predavanje **Andraža Torija** Intelektualna lastnina in copyleft.

[Http://www.jaka.org/prog/lista/plista-sl-arhiv-izpisi.cgi?izpisi=2004-11-22-](http://www.jaka.org/prog/lista/plista-sl-arhiv-izpisi.cgi?izpisi=2004-11-22-) -- predstavitvi.txt – dve predstavitvi internetne umetnosti **Jaka Železnikarja**.

[Http://computerphilologie.uni-muenchen.de/cpj-archiv.html](http://computerphilologie.uni-muenchen.de/cpj-archiv.html) – arhiv razprav zbornika *Computerphilologie*.

[Http://seattletimes.nwsourc.com/html/books/2002094889_alamut19.html](http://seattletimes.nwsourc.com/html/books/2002094889_alamut19.html) – poročilo o novi angleški izdaji *Alamuta*, *Seattle Times*.

[Http://seattletimes.nwsourc.com/html/movies/2002094621_slovene19.html](http://seattletimes.nwsourc.com/html/movies/2002094621_slovene19.html) – State of Art: The New Slovene Avant Garde (o velikem uspehu dnevov slovenske umetnosti v Seattlu; iz *Seattle Times*).

[Http://www.ff.uni-lj.si/center-slo/l4.asp?L1_ID=30&L2_ID=5&L3_ID=114](http://www.ff.uni-lj.si/center-slo/l4.asp?L1_ID=30&L2_ID=5&L3_ID=114) – program impozija Obdobja 9.–11. dec. 2004, ki ima letos naslov *Slovenska kratka pripovedna proza*; predsednica **Irena Novak Popov**.

[Http://scholar.google.com](http://scholar.google.com) – preizkusna verzija znanstvenega iskalnika; šteje tudi citiranost razprav.

[Http://nl.ijs.si/isjt04/zbornik/](http://nl.ijs.si/isjt04/zbornik/) – zbornik referatov o jezikovnih tehnologijah, 2004, ur. **Tomaž Erjavec** in **Jerneja Gros**.

[Http://www.ustanova-szf.si](http://www.ustanova-szf.si) – štipendije za doktorande.

[Http://www.sciencedirect.com](http://www.sciencedirect.com) – založnika Elsevierja spletna ponudba znanstvenega časopisa, tudi revija *Poetics*.

[Http://www.islovar.org](http://www.islovar.org) – terminološki slovar informatike, ur. **Katarina Puc**.

[Http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=static&c_menu=1048036159](http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=static&c_menu=1048036159) – avdio in video arhiv RTV Slovenija ima tudi nekatere literarne oddaje.

Mala šola opismenjevanja

Kako hitro do spletnih naslovov, objavljenih v pdf-verzijah Kronike na <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html>? Če bi polpismeni urednik znal prav pripraviti dokument, bi bilo treba samo klikniti na povezavo. Ker pa tega (še) ne zna, je treba storiti takole. Dokument odpre program Adobe reader (dobiš ga zastonj na internetu). V meniju klikni ikono s črko T in potem z miško označi zeleni spletni naslov. S ctrl + c ga spraviš v spomin, z alt + tab se preseliš v brskalnik (mimogrede: zaradi težav z Iexplorerjem sem jaz prešel na Firefox – <http://www.mozilla.org>), ki si ga odprl že prej, in ga tam odložiš v ukazno vrstico s ctrl + v.

S pritiskom na vnašalko (enter) je dokument tu. Sveža verzija Adobe readerja omogoča tudi kompleksno iskanje po spisih. V iskalno polje vpišeš iskano besedo; odpre se posebno okno z zadetki, ki pokažejo iskano besedo skupaj s kontekstom. S klikom se preselimo na poljubno najdeno mesto v tekstu.

V Wordovih dokumentih povezavo kliknemo skupaj s krmilko (ctrl).

Objave

Tretja letošnja številka *Slavistične revije* je posvečena sedemdesetletnici akademika profesorja **Matjaža Kmecla** – jubilejni nagovor mu je sestavil njegov učenec **Miran Hladnik**, bibliografijo pa **Anka Sollner Perdih**. Številko sestavljajo trije literarnoteoretični oz. literarnozgodovinski prispevki, in sicer Nacionalna ideja in narodni nazor v luči slovenskega romana od 1909 do 1997 **Franca Zadravca**, Problem vrstnega razlikovanja v kratki prozi **Toma Virka** in Govekarjeva afirmacija Émila Zolaja **Toneta Smoleja**, sledita dva jezikoslovna prispevka – Besedotvorna teorija Ju. D. Apresjana na poti k tipologiziranju slovarske večpomenskosti **Jerice Snoj** in Problemi in perspektive jezikovnega sporazumevanja v sodobnem svetu **Janusza Bańczerowskega**. Med ocenami – zapiski – poročili lahko preberemo oceno poskusnega snopiča Frazeološki slovar slovenskega jezika, ki jo je napisal **Jürgen Petermann**, poročilo Iva Pranjkovića Pomemben zbornik o večjezičnosti in prispevek **Marine Zorman** o slovenskem etimološkem slovarju Marka Snoja. — **Andreja Žele** (andreja.zele@zrc-sazu.si), nova tehnična urednica SR), 10. nov. 2004

Izšla je nova, peta letošnja številka *jezika in slovstva*, ki na 98 straneh prinaša pet razprav, štiri ocene in tri poročila. Tokratne razprave se ukvarjajo s poezijo Gregorja Strniše, aktualno slovensko dramatiko, mladinsko prozo, pojavom določnosti v slovenščini ter vlogo členkov kot besedilnih povezovalcev. **Andreja Žižek Urbas** v razpravi "Pojmovanje časa in prostora ter kozmologija v poeziji in

poetiki Gregorja Strniše" interpretira zadnjih pet zbirk Gregorja Strniše kot kozmološke modele, v katerih se na svoj način definirata prostor in čas. **Mateja Pezdirc Bartol** ("Najnovejša slovenska dramatika med platnicami in odrom") opisuje položaj najnovejše slovenske dramatike med dramskimi besedili in njihovimi uprizoritvami in se opredeljuje do problema t. i. krize nacionalne dramatike. Razprava **Dragice Haramije** "Tema smrti v slovenski prozi" je analiza približno petdesetih proznih del iz otroške in mladinske književne produkcije, v katerih se smrt pojavi kot tema ali kot motiv. Med dejavniki, ki vplivajo na vlogo smrti, se v razpravi kot bistvena pokaže starost bračca, saj je razumevanje smrti pri otroku močno povezano z njegovim kognitivnim razumevanjem. **Mojca Schlamberger Brezar** ("Diskurzivni pristop k problemu določnosti v slovenščini") obravnava slovnično kategorijo določnosti z diskurzivnega vidika, posebno pozornost pa namenja očitnemu razkoraku med govornim in zapisanim jezikom glede rabe določnosti, v čemer vidi avtorica možni vzrok za pogoste napake pri izbiri med določno in nedoločno obliko. **Mojca Smolej** se v razpravi "Členki kot besedilni povezovalci" osredotoča na členke v vlogi besedilnih povezovalnih sredstev, ki izražajo pomensko-logična razmerja med deli besedila, kar pomeni, da ti členki ne vstopajo v pomensko razmerje s stavčnimi členi in deli povedi. — Rubrika Ocene in poročila je tokrat pretežno literarnovedno obarvana. **Silvija Borovnik** ocenjuje knjigo **Mire Delavec** *Nedolžnost in sila: življenje in delo Josipine Urbančič – Turnograjske*, **Teja Marjana Lokar** z natančnim shematskim pregledom poroča o značilnostih prevajanja slovenske proze v Avstriji, **Blanka Bošnjak** podaja oceno zbornika razprav *Literarni izzivi*, **Rada Lečič** piše o pesniški zbirki **Silvane Paletti** *Rezijanska srčna govornica*, napisani v rezijanskem narečju, **Anita Vodišek** pa predstavlja drugi del sintetične monografije **Franca Zdravca** *Slovenski roman 20. stoletja*. Sledita poročila o izvajanju mednarodnega projekta Labicum na Univerzi na Primorskem (**Vesna Mikolič** in **Karin Marc Bratina**) ter o Dnevih slovenske kulture in umetnosti "Dotik", ki so maja letos potekali v Vidmu (**Rada Lečič**). Revijo sklepajo jubilejni zapis o **Stanku Šimencu Gregorja Kocijana**, osebna čestitka **Petra Svetine Helgi Glušič** in **Matjažu Kmeclu** ter predstavitev številnih knjižnih novosti, priporočenih v branje. Elektronski JiS domuje na <http://www.jezikinslovstvo.com>. — **Matjaž Zaplotnik**, tehnični urednik Jezika in slovstva (matjaz.z@gmx.net), 18. nov. 2004

Marija Stanonik je spet napisala eno debelo in tehtno knjigo: *Slovstvena folkloristika: Med jezikoslovjem in literarno vedo* (Ljubljana: Založba ZRC, 2004), 503 strani.

Alenka Jensterle Doležal je pri SM objavila disertacijo *Mit o Antigoni v zahodno-in južnoslovenskih dramatikah sredi 20. stoletja*.

Izšli sta kar dve knjigi **Mete Grosman**: *Zagovor branja: Bralec in književnost 21. stoletja*, Ljubljana: Sophia, 2004, 310 str. (cena v predprodaji 3500 sit, naročila na <http://www.zalozba-sophia.si>) in

Meta Grosman, *Književnost v medkulturnem položaju*, Ljubljana: ZIFF, 2004, 22 3 str.

Izšla je 56. številka biltena *Letter Society for Slovene Studies* (ur. **David F. Stermole**): <http://www.arts.ualberta.ca/~ljubljan/newsletters.html>. V njem beremo program ameriškega slavističnega kongresa (AAASS), kjer sta med drugimi na programu tudi **Marko Juvan** in **Jurij Fikfak**.

V pismih bralcev v *Delovi Sobotni* prilogi 6. nov. 2004 (31) **Milan V. Smolej** komentira intervju s salzburškim slavistom **Ottom Kronsteinerjem**; informacija o članku tudi v <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika47.html>, članek pa odmeva tudi med venetologi.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU in Založba ZRC predstavljata novo knjižno zbirko *Studia litteraria* (ur. **Marko Juvan** in **Darko Dolinar**). Letos izideta v zbirki dve monografiji, **Drago Šega**: *Literarna kritika* in **Marijan Dovič**: *Sistemske in empirične obravnave literature*. Vabimo Vas na predstavitev zbirke na 20. slovenskem knjižnem sejmu v četrtek, 2. decembra 2004 ob 12. uri v Cankarjevem domu, dvorana E 2. — Inštitut začena novo zbirko monografij in tematskih zbornikov, s katero skuša v bolj odprti, prožnejši obliki obnoviti tradicijo *Literarnega leksikona* [...] Zbirka bo posegala v vsa območja literarne teorije in literarne zgodovine: od temeljnih opredelitev literature in njenih razmerij z drugimi družbeno-kulturnimi in umetnostnimi področji prek raziskav posameznih literarnih zvrsti, smeri in obdobja do kritičnih predstavitev novih smeri in problemov literarne vede ter njihovih aplikacij na konkretne literarne pojave. — **Marijan Dovič** (marijan.dovic@zrc-sazu.si), 30. nov. 2004

Uredniška mila prošnja. Potlačite sramežljivost in sporočajte redno o svojih dosežkih: knjigah, razpravah, konferencah, simpozijih, projektih, ustvarjalnih ali jezikovnih dilemah ..., na naslov slovlit@ijs.si – pri obliki dokumenta izberite golo besedilo namesto html. — *miran*

Vabila, razpisi, pozivi, prireditve, dogodki

10. 2. 2005 pripravlja SAZU strokovno zborovanje ob 100-letnici rojstva **Bratka Krefta**; prijave z referati do 15. decembra 2004.

Interdisciplinarno znanstveno posvetovanje **Gašper Križnik** (1848–1904) in njegov čas, Kamnik, 24., 25. 11. 2004, Motnik, 26. 11. 2004. S slavističnimi temami so sodelovali **Marjeta Humar**, Strokovno izrazje pri Gašperju Križniku, **Iskra V. Čurkina**, Pervaja komandirovka I. A. Boduena de Kurtene v slovenske zemli (1872–1873) i ego znakomstvo s Gašperom Križnikom, **France Malešič**, Vsaka povedka svoje mesto najde, **Florijana Uršič**, **Andreja Štorman**,

Bibliografija Gašperja Križnika, **Jožica Škofic**, Križnikova predstavitev motniškega govora, **Peter Weiss**, Narečni sezname Gašperja Križnika za Jana B. de Courtenaya, **Karmen Kenda Jež**, Odsev raziskovalnih izhodišč Jana Baudouina de Courtenaya v delu Gašperja Križnika, **Aleksandra Bizjak**, Strukturna zgradba folklorne pripovedi, **Marija Stanonik**, Narečna poetika v folklornih pripovedih iz arhivirane zbirke G. Križnika, **Monika Kropelj**, Pravljlična motivika v rokopisnem gradivu Gašperja Križnika, **Martina Piko Rustia**, Izid Križnikove zbirke folklornih pripovedi v Celovcu, **Mirjam Mencej**, Čarovništvo v Križnikovem gradivu, **Marija Klobčar**, Odsev resničnosti v Križnikovih zapisih ljudskih pesmi, **Aleksander Bjelčevič**, Verz in kitica v od Križnika zbranih ljudskih pesmih, **Vlado Nartnik**, Poskus razvrstitve in razbora Križnikovih ugank, **Barbara Ivančič Kutin**, Pregovori v Križnikovi sanktpeterburški zapuščini, **Breda Podbrežnik Vukmir**, Nadaljevanje Križnikovega poslanstva zbiranjem slovstvene folklore na območju občine Kamnik. — **Jurij Fikfak** (fikfak@zrc-sazu.si), 17. nov. 2004

Letošnje popotovanje iz Litije do Čateža bo v četrtek, 11. novembra. Zbor na ljubljanski železniški postaji ob 6.30 zjutraj. Prihod v Litijo ob 7.20, kjer se nam pridružite Štajerci in Zasavci. Na Čatež pridemo ok. 15.00, kjer bomo v gostilni Ravnikar jedli enolončnico. Odhodi vlaka iz Velike Loke nazaj v Ljubljano: za neučakano manjšino ob 16.30, za večino ob 18.35. V Ljubljani bomo ob 19.50. Kupite si povratne karte Lj-Litija, Velika Loka-Lj. Neto hoje ok. 6 ur, trase ok 25 km. Imejte primerno obutev za 6–8 ur hoje in Levstika. — **Aleš Bjelčevič** (aleksander.bjelcevic@guest.arnes.si), 4. 11. 2004

Čez dva tedna:

iz Litije do Čateža smo šli po istem urniku kot zmeraj: deset do sedmih v Litijo in deset do osmih prišli nazaj: 13 ur. Študentom je slovenistika zato plačala pol dnevnice v obliki mineštre, pite in pijače na Čatežu. Dežja ni bilo, blata pa veliko. Bilo nas je 23; tradicionalnih vodičev Hladnika in Alojzije Zupan ni bilo, bila pa sva **Peter Svetina** s celovške slavistike in **Aleš Bjelčevič**. Študentov je bilo 21, večinoma brucev in ok. trije iz tretjega letnika in dve absolventki. Tistih študentov, ki so prejšnje dni zelo navijali za to, da bi se ena ekipa na poti zgubila (tako kot včasih), ni bilo oz. so se zgubili že na poti na štacjon.

Namesto "kdo se boji črnega moža" smo se šli "a je kaj trden most." Zmagala je vrsta za Petrom Svetino in to samo zato, ker sem jaz imel ene stare Jugoplastikine čevlje s plastičnim podplatom. Ustavili smo se v Bojčevi zidanici (to je tista, kjer se razbežijo kure); gospod in gospa sta bila spontano prijazna, dala sta nam zastonj piti in jedli smo vroč kostanj. Pokazala sta sliko stare zidanice. Povedala sta, da se je njih zmeraj reklo pri Bajcu in ne pri Bojcu. (Podobno piše tudi Slodnjak v ZD 4,

str. 439, op. 13). Vino za popotnico sta dala po 500 tolarjev za liter in pol (nekje drugje smo ga dobili za 900 in tja ne bomo več šli). Na Čatežu so v gostilni Ravnikar, kot ponavadi, samo za nas odprli gostilno in nas res prijazno postregli, čeprav nas je bilo štirikrat manj, kot smo napovedali. (Razpon zadnjih let se giblje med 70 in 90, ekstremi pa do 40 resp. 110). Za naslednje leto so si v koledarju že obkrožili četrtek, 10. november. Na Čatež sta se malo pred štiro popoldne pripeljala še **Miran Hladnik** in **Irena Novak Popov**. Pite je za njiju na žalost zmanjkalo. Potem smo šli na vlak. Zmatran ni bil noben. Bruci so bili celo polni novih predlogov (Pohorje, Uršlja gora, Peca). Bomo videli.

Še eno vprašanje: jaz sem bil do predvčerajšnjim živo prepričan, da popotovanje ni še nikoli odpadlo (enkrat smo gazili sneg, drugič pa sva šla z **Boštjanom Lajovicem** sama, da se ketna ne strga). Potem pa sem v sobodo zvedel, da je bil menda enkrat dež in da sem jaz študentom na postaji rekel, naj grejo domov. Če je to res, prizadete, pa tudi druge, vabim na kolesarsko varianto – kakšno od suhih sobot ali nedelj. Bi pa rekel, da bo treba kolesariti v obe smeri, če vam je prav. — **Aleš Bjelčevič** (aleksander.bjelcevic@guest.arnes.si), 14. nov. 2004

-----

18. in 19. novembra 2004 so na ljutomerski gimnaziji in v tamkajšnjem kulturnem domu ter v mestni hiši potekali Miklošičevi dnevi. Organizirala jih je **Irena Štuhec**, med drugimi pa nastopajo **Martina Orožen**, **Irena Orel** in člani SDS Prlekija in Prekmurje. — *miran*

Vabimo Vas na "Lingvistične dneve v Trnavi 27.–29. 1. 2005". Filozofska fakulteta Univerze Sv. Cirila in Metoda v Trnavi na Slovaškem in Gesellschaft für Sprache und Sprachen e.V. (http://www.ucm.sk/FF/Slovensky/Katedry/nemcina/final_dt/deutsch/aktualdt.htm) vabita na mednarodne lingvisticne dneve: Linguistik Tage in Trnava (Sprache und Sprachen im mitteleuropäischen Raum). Rok za prijavo: 30. november 2004. Vabim Vas tudi osebno kot slavistka, da z referatom sodelujete v naši slavistični sekciji. Veseli bomo Vaše udeležbe. — **Herta Maurer-Lausegger** (Herta.Lausegger@uni-klu.ac.at), 8. nov. 2004

SDPK – Slovensko društvo za primerjalno književnost <http://www.zrc-sazu.si/sdpk> vljudno vabi na predavanje iz cikla "Avtopoetike slovenskih pesnikov in pisateljev": **Kajetan Kovič**: Povabilo v delavnico. Predavanje bo v prostorih Društva slovenskih pisateljev (DSP), Tomšičeva 12, v ponedeljek, 15. novembra 2004, ob 19.00. — **Marijan Dovič** (marijan.dovic@zrc-sazu.si) 8. november 2004

Da bi poživilo pretok novih raziskav v zainteresirano javnost, smo se v SDPK odločili, da bomo svoje člane obveščali tudi o zagovorih magistrskih in doktorskih del na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo FF. Prilagamo prvo takšno obvestilo: Zagovor magistrskega dela **Tadeje Tratnjek** z naslovom

Preinterpretacija agape v Pirjevčevi študiji o Bratih Karamazovih bo potekal v četrtek, 11. novembra 2004 ob 10.00 v sejni sobi (5. nadstropje) Filozofske fakultete v Ljubljani. — **Marijan Dovič** (marijan.dovic@zrc-sazu.si), 8. nov. 2004

Z veseljem vas obveščamo, da bo v letu 2004/2005 stekel nov niz predavanj na temo jezikovnih tehnologij, računalniške obdelave jezika in korpusnega jezikoslovja s krovnim naslovom Jezikovnotehnoški abonma (ljubkovalno JOTA, <http://www2.arnes.si/~svinta/jota.html>). Jota si bo prizadevala privabiti čim širši izbor domačih in tujih predavateljev, ki bodo v nekoliko bolj sproščenem vzdušju predstavili različne raziskovalne in predvsem aplikativne vidike jezikovnih tehnologij. Predavanja bodo v poznopopoldanskih urah v prostorih Centra za slovenščino, Kongresni trg 12, v drugem nadstropju. Prva JOTA se bo delila v četrtek, 18. novembra 2004, ob 18.00 na temo Topic Segmentation, predaval pa bo dr. Gael Dias z Univerze Beira Interior, Portugalska. Pristrčno vas vabimo, da se nam pridružite ali/in poveste naprej! Če želite, da vas o Jotinih zmenkih redno obveščamo, pa niste član/-ica društva SDJT, odgovorite na to sporočilo. — **Špela Vintar** (spela.vintar@guest.arnes.si; sdjt-l mailing list sdjt-l@ijs.si; <http://mailman.ijs.si/listinfo/sdjt-l>), 21. oktobra 2004

V današnji oddaji Studia ob 17 (10. nov. 2004) bo predvajano omizje na temo lektoratov slovenščine na tujih univerzah, ki je bilo posneto sredi septembra. Pogovora smo se udeležili **Simona Kranjc, Mateja Tirgušek, Saška Štumberger, Uroš Urbanija, Andrej Šurla in Mojca Nidorfer Šiškovič**. — **Uroš Urbanija** (urosurbanija@hotmail.com) [preko **Zoltana Jana** (zoltan.jan@siol.net)]

Opozarjam na knjižno razstavo ob 120-letnici rojstva pisatelja **Josipa Vandota**. Razstavo je v Slovanski knjižnici pripravil njegov daljni sorodnik **Matjaž Bizjak**. — **Jurij Primožič** (Jurij.Primozic@guest.arnes.si), 15. nov. 2004

Dragi Miran in vsi spostovani slav-sloven-isti, z velikim zanimanjem prebiram vasa obvestila in debate o najrazlicnejših temah. Da vam povem, zakaj vam pisem: morda veste, da imamo Slovenci v Italiji svojo radijsko postajo, ki oddaja v okviru RAI-ja kar pester spored od 7.00 do 19.30, vsak dan. Jaz sem kot urednica zadolžena tudi za jezikovni koticek. Desetminutna tedenska oddaja, ki naj bi pomagala izboljševati naso ubogo slovenscino (ja, taka je, pa naj se slisi se tako cmeravo) in dvigovati jezikovno in narodno zavest. Takoj bom sla in medias res: ali je kdo med vami, ki bi mi priskocil na pomoc s pisanjem in morda tudi z branjem teh rubrik? Seveda za bajni honorar in vecno slavo. Salo na stran, res bi me veselilo, ce bi med vami dobila sodelavca-ko, ki bi govoril o jezikovnih zadevah na poljuden nacin. Ne bi vas zdaj obremenjevala in omejevala z naslovom in temo, o tem kasneje, ce bo prislo do dogovora. Z najlepšimi pozdravi! — **Loredana Gec** (l.gec@rai.it), 17. nov. 2004

Dober dan! We are the students of Kyiv Slavistic University in Ukraine. We are learning Slovenian language for 1,5 year and don't have enough book or newspapers, magazines in Slovene. Last year Meta Lokar sent us some books for beginners but we need some intermediate-base books in Slovenian. If you have such possibility to send us them Please be so kind – Some learning books and some simple mystery books like that in Delo or smth else, some don't needed newspapers. We would really appreciate that !!! Hvala lepa za vse, — **Bogdan Borodiychuk** / KSU 22, 2 corp, 9 Williams St, Kyiv, Ukraine 03191 (bohdan@ua.fm) 7. nov. 2004

9. novembra so na Miklošičevi 4 v Mariboru odprli Literino knjigarno.

Društvo Bralna značka Slovenije vabi na simpozij Bralna značka danes, ki bo 20. 11. 2004 v Cankarjevem domu, dvorana E 3. Iz programa: **Meta Grosman**: Bralec in književnost – novi pogledi; Kako učencu približati branje leposlovja in ga prepričati o njegovem pomenu, **Dragica Haramija**: Kurikularni okviri za uresničevanje mladinske književnosti v vrtcu; Spodbujanje izvenšolskega branja in izbira primernih sodobnih tem v posameznih triletjih osnovne šole, **Tilka Jamnik**: Kaj motivira sodobne otroke za branje? (Poročilo o triletni raziskavi Razvoj bralnih zmožnosti z bralno značko), **Manca Perko**: Bralna značka danes (okrogla miza). — Prvi dan Slovenskega knjižnega sejma v Cankarjevem domu v Ljubljani, 30. novembra, bo namenjen strokovni publiki. Sejem bo odprt od 14. ure naprej. Vsi mentorji Bralne značke in knjižničarji ste zato še posebej iskreno zaželeni na sejmu prav tega prvega dne. Vstopnine za Vas ni, prvi strokovni knjigosled se bo pričel ob 15. uri, poleg tega so Vam vsi založniki na voljo za vsakršna pojasnila. Ob 18. uri ste vsi prisrčno vabljeni na slavnostno otvoritev v Linhartovo dvorano ter zatem na neuradne pogovore in neformalno druženje. — Ob začetku šolskega leta smo Vam poslali ponudbo naših izobraževanj za letošnje leto. V primeru, da ste informacije izgubili in Vas zanimajo brezplačna predavanja, nas pokličite na tel.: 01/ 4300 557. — **Manca Perko**, tajnica, **Slavko Pregl**, predsednik (bralna.znacka@siol.net), 17. nov. 2004

Ljudje

Še o Zupanu ... Tokrat o prvem dejavnem slovlitovcu v slovenski vladi, **Juretu Zupanu**, ministru za znanost in visoko šolstvo: da bi v primeru svojega soimenjaka **Vitomila** znal prav svetovati kolegu šolskemu ministru!

Jana Zemljarič z evropsko štipendijo Marie Curie na Univerzi v Bergnu (Oddelek za jezik, kulturo in jezikovne tehnologije Aksis, kjer je sedež raziskovalnega središča Batmult; <http://helmer.hit.uib.no/batmult/>) piše doktorat na temo korpusa govornjene slovenščine. Cilj je izgradnja pilotskega korpusa govornjene slovenščine (15.000 besed).

V letu 2004 so umrli naslednji častni člani društva: **Jože Dular, Stanko Kotnik in Janez Mrdavšič**.

9. nov. 2004 je predsednik Drnovšek odlikoval z redom za zasluge pri uveljavljanju slovenske kulture in jezika v Italiji ter za znanstveno in strokovno delo častno članico SDS **Lojzko Bratuž**.

9. nov. 2004 ob 18.00 je **Boža Krakar Vogel** na Filozofski fakulteti v Ljubljani izvedla javno predavanje ob izvolitvi v redno profesorico. Naslov Realizacija nekaterih načel književnega pouka v novi srednješolski antologiji branja.

16. 11. 2004 bo ob 11.00 v veliki sejni sobi Pedagoške fakultete v Mariboru zagovarjala disertacijo **Blanka Bošnjak**. Njen naslov je Tipološki premiki v strukturi sodobne slovenske kratke proze s poudarkom na mrežni, sintagmatski in paradigmatični analizi.

Tista "mila prošnja" na koncu poste me je spodbudila, da sporočim, da sem imela 26. oktobra 2004 predavanje z naslovom "Linguistic, Social and Cultural Dimensions of Slovene-English Language Contact" v lingvističnem krožku Univerze v Oxfordu (Linguistic Circle of Oxford). Predavanje je bilo izredno dobro obiskano in pospremljeno z živahno in zanimivo diskusijo. Vabilo oz. obvestilo je mogoče najti na naslednjem naslovu <http://www.ling-phil.ox.ac.uk/seminars/LingcircleMT04.htm> (oz. se gre z Googlom na University of Oxford in tam poišče linguistic circle). [...] — **Nada Šabec** (nada.sabec@uni-mb.si) 8. nov. 2004

Prof. dr. **Tjaša Miklič** je imela v sredo, 24. novembra, na slavističnem oddelku Univerze v Vidmu predavanje z naslovom Raba glagolskih oblik: slovenščina v primerjavi z italijanščino. Predavateljica je študente slovenščine prek nazornih prikazov delovanja slovenskega in italijanskega glagolskega sistema opozorila na kriterije izbire glagolske paradigme v odvisnosti od številnih kriterijev, ki so za primerjavo jezika specifični. Predavanje je popestrila z zanimivimi vajami in grafičnimi prikazi. — **Rada Lečič**, 30. nov. 2004

Tekmovanje za Cankarjevo priznanje

(Vrhnika, Kulturni dom Ivana Cankarja, 12., 13. in 19., 20. november 2004)

Več o tekmovanju (npr. članek **Vlada Pirca** o zgodovini tekmovanja in troje člankov s kritičnimi pripombami **Miha Mohorja**) je na društvenih spletnih straneh, <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html>, v rubrikah Aktualno in Prireditve. — *miran*

Poročilo

1. Udeležba. Letošnji seminar za Cankarjevo tekmovanje je že tradicionalno potekal v Kulturnem domu Ivana Cankarja, in sicer v dveh izvedbah: 12. in 13. novembra za prvo (7. in 8. razred osnovne šole), drugo (3-letna srednja šola), tretjo (1. in 2. letnik štiriletnih srednjih šol) in četrto stopnjo (3. in 4. letnik srednjih šol), 19. in 20. novembra pa v celoti za prvo stopnjo, saj je prav zanimanje osnovnošolskih učiteljev za Cankarjevo priznanje največje.

Letos se je na tekmovanje prijavilo rekordnih 230 udeležencev, kar je v primerjavi z lani za dobro tretjino več. Prve stopnje se je na obeh izvedbah udeležilo 43 in 134 učiteljev, skupaj 177 slušateljev, druge stopnje se je udeležilo 7, tretje in četrte pa 45 učiteljev. Na prvo izvedbo se je prijavilo 108 kandidatov, seminarja pa se je udeležilo 95 učiteljev, kar pomeni, da je bila udeležba na prvi izvedbi 88-odstotna. Na drugo izvedbo se je prijavilo 139 kandidatov, od teh se jih je seminarja udeležilo 134, kar pomeni 96-odstotno udeležbo.

Žal je tako kot Slovenski slavistični kongres tudi Tekmovanje za Cankarjevo priznanje letos izpadlo iz kataloga stalnega strokovnega izpopolnjevanja pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport, kar je zahtevalo od organizatorjev drugačen način obveščanja, kot so ga bili udeleženci vajeni doslej. Učitelji so se na seminar lahko prijavljali po elektronski pošti ali pa prek klasične pošte s prijavnico. Največ zapletov je bilo s prijavljanjem prek klasične pošte, ker na Zavodu RS za šolstvo niso našega vabila s prijavnico posredovali šolam v dogovorjenem času. Zato smo za pomoč in sodelovanje pri obveščanju prosili tudi pokrajinska društva oziroma sami razposlali pošto vsem osnovnim in srednjim šolam po Sloveniji. Prizadevali si bomo, da bo prireditve spet našla svoje mesto v katalogu.

2. Predstavitve avtorjev in njihovih del. Letošnje tekmovanje za Cankarjevo priznanje nosi naslov *Zorenje sveta – zemlje in morja, neba in človeka*. V ospredju so štirje avtorji oziroma njihova dela:

Mate Dolenc, *Ozvezdje Jadran* (1. stopnja)

Marjan Rožanc, *Ljubezan* (2. stopnja)

Drago Jančar, *Severni sij* (3. stopnja)
Lojze Kovačič, *Otroške stvari* (4. stopnja)

Prvi dan (12. in 19. novembra) so predavatelji predstavili tematske sklope za posamezne stopnje: **Vladimir Pirc** za prvo stopnjo, **Mirjam Podsedenešek** za drugo, **Alojzija Zupan Sosič** za tretjo in **Darinka Ambrož** za četrto stopnjo. Oba petkova popoldneva sta bila predvidena za pogovor s pisateljem Matetom Dolencem, ki pa je, žal, na drugi izvedbi odpadel, ker se avtor *Ozvezdja Jadran* načelno izogiba nastopom v javnosti in je sodelovanje nepreklicno odklonil. Pogovor z njim je usmerjal **Vladimir Pirc**, koordinator tekmovanja za Cankarjevo tekmovanje, vprašanja pa so zastavljali tudi udeleženci.

Drugi dan se je na prvi izvedbi začel s predavanjem **Vanese Mataje**, ki je skušala vse štiri avtorje povezati prek dimenzije časa (preteklosti) skozi zgodovino in razvoj osebnosti, na drugi izvedbi pa je predavateljica obravnavala motiv morja pri slovenskih mladinskih pripovednikih. Predavanju so sledile delavnice: prvo stopnjo je na obeh izvedbah vodil **Vladimir Pirc**, delavnice za drugo, tretjo in četrto stopnjo na prvi izvedbi pa so vodile **Mirjam Podsedenešek**, **Elen Slavec** in **Valentina Kobal**. Ob koncu seminarja so udeleženci izpolnili še evalvacijski vprašalnik.

3. Vtisi.

Bilo je prijetno in koristno. Hvala!

Seminar v okviru pričakovanj. Zadovoljna.

Odličen seminar, ki daje veliko praktičnih napotkov za tekmovanje.

Organizacija in predavatelji so bili izjemni.

Dobri napotki za tekmovalna test in spis.

Zelo dobro pripravljeno predavanje o knjigi za 1. stopnjo.

Seminar je zelo, zelo uporaben in mi bo v veliko pomoč pri pripravi dijakov na tekmovanje. Le tako naprej!

Udeleženci si želijo bolj strnjen seminar in malico. Z druge izvedbe je bilo nekaj kritik na račun odpovedanega pogovora z Matetom Dolencem ter glede gradiva, seminar naj ne bi bil vedno ob sobotah, nekateri si želijo spremeniti način točkovanja, pričakujejo tudi, da bo prireditev spet v katalogu, večina pa je seminar, predvsem pa predavanje in delavnico pod vodstvom Vladimira Pirca pohvalila.

V prihodnje bi veljalo razmišljati o tem, kako izboljšati obveščanje o seminarju in prijavljanje nanj, kako reševati prostorsko stisko glede na vedno večje število prijavljenih, oziroma kako organizirati bolj strnjen seminar na delavnik ter kako poskrbeti med odmorom za izdatnejšo malico. Tudi dostop do računalnikov oziroma tehnična posodobitev bi bila v veliko korist. Gradivo s predavanj in delavnic bi moralo biti dostopno, tako kot je bilo večinoma že letos, lahko pa bi ga objavili na spletnih straneh društva ali pa publicirali v eni od primernih publikacij,

npr. v *Slovenščini v šoli*. Seveda bi bilo treba doreči tudi vlogo oziroma prisotnost izbranega avtorja na seminarju. Toliko o tehnični izvedbi seminarja. Poseben razmislek pa terjata tudi sama vsebinska zasnova seminarja oziroma tekmovanja za Cankarjevo priznanje. — **Marjana Lavrič** (marjana_lavric@hotmail.com), tajnica Slavističnega društva Slovenije, 30. 11. 2004

Organizatorja tekmovanja za Cankarjevo priznanje (letos bo že 28. po vrsti) sta Zavod Republike Slovenije za šolstvo in Slavistično društvo Slovenije.

Tekmovanje na vseslovenski ravni vodi državna komisija, ki jo sestavljajo predsednik in praviloma do petnajst članov. Komisijo sestavljajo predstavniki Zavoda RS za šolstvo, slavističnega društva Slovenije, strokovno-znanstvenih institucij in učitelji osnovnih in srednjih šol. Razpis za posamezno šolsko leto pripravi državna tekmovalna komisija. Koordinator tekmovanja usklajuje delo Zavoda RS za šolstvo in Slavističnega društva Slovenije in zbira predloge za vsakoletni razpis, nato pa člani komisije usklajujejo mnenja.

Merilo za izbor knjig vsakoletnega razpisa na vseh stopnjah je kvaliteta besedil (estetski, etični in spoznavni elementi), aktualnost in prepoznavnost v času in prostoru.

Razpisana besedila v zadnjih osmih letih. Izbor besedil na vseh stopnjah se povezuje s tematskim naslovom, npr. v šolskem letu 1996/1997 je to slovenski zgodovinski roman:

1. stopnja – **Rado Murnik**, *Lepi janičar* (osnovna šola)
  2. stopnja – **Vladimir Kavčič**, *Pustota* (1. in 2. let. srednje šole)
  3. stopnja – **Jani Virk**, *Potres: kronika nenadejane ljubezni* (3. in 4. let. srednje šole)
- Opomba. V šolskem letu 1997/1998 se doda nova (2.) stopnja.

V šolskem letu 1997/1998 je avtor Ciril Kosmač:

1. stopnja – *V gaju življenja* (osnovna šola)
2. stopnja – *Tantadruj in druge novele* (3-letne poklicne šole)
3. stopnja – *Prazna ptičnica, Pomladni dan* (1. in 2. let. srednje šole)
4. stopnja – *Pot v Tolmin, Balada o trobenti in oblaku, Tantadruj in druge novele* (3. in 4. let. srednje šole)

V šolskem letu 1998/1999 je poezija: Naj pesmi govori:

1. stopnja – **Tone Pavček**
2. stopnja – **Janez Menart**
3. stopnja – **Kajetan Kovič**
4. stopnja – **Ciril Zlobec**

V šolskem letu 1999/2000 je poezija: **Prešeren** in oblike sveta

1. stopnja – Prešernove balade
2. stopnja – Prešernove romance
3. stopnja – Prešernove gazele
4. stopnja – Prešernovi soneti

V šolskem letu 2000/2001 je tema Odločitev za jezik

1. stopnja – **Slavko Pregl**, *Geniji včeraj, danes in jutri*
2. stopnja – **Matjaž Pikalo**, *Modri e*
3. stopnja – **Nejc Zaplotnik**, *Pot*
4. stopnja – **Alojz Rebula**, *Vinograd rimske cesarice in druge novele*

V šolskem letu 2001/2002 je bil na vseh stopnjah razpisan potopis: Dom in svet

1. stopnja – **Branko Gradišnik**, *Strogo zaupno na Irskem*
2. stopnja – **Zvone Šeruga**, *Drugačne zvezde*
3. stopnja – **Tomo Križnar**, *Nuba, čisti ljudje*
4. stopnja – **Evald Flisar**, *Popotnik v kraljestvu senc*

V šolskem letu 2002/2003 je razpisana tema Drugačnosti:

1. stopnja – **Janja Vidmar**, *Princeska z napako*
2. stopnja – **Vlado Peteršič**, *Pokvarjenka*
3. stopnja – **Feri Lainšček**, *Namesto koga roža cveti*
4. stopnja – **Berta Bojetu**, *Filio ni doma*

V šolskem letu 2003/2004 je razpisana tema Svet v nas in o nas:

1. stopnja – **Maja Novak**, *Cimre*
2. stopnja – **Paulo Coelho**, *Veronika se odloči umreti*
3. stopnja – **Marjan Tomšič**, *Grenko morje*
4. stopnja – **Zorko Simčič**, *Človek na obeh straneh stene* — **Vlado Pirc**
(vlado.pirc@zrss.si), koordinator tekmovanja za CP, 30. nov. 2004

Oglašam se Vam predvsem na željo udeležencev seminarja mentorjev tekmovanja za CP, ki je bil na Vrhniki 12. in 13. novembra. V soboto sem vodila delavnico za IV. stopnjo tekmovanja in udeleženci na njej so izrazili nekaj pobud, o katerih bi bilo morda dobro razmisliti. Zapisala jih bom kar po vrsti, da boste videli, če ste sploh pravi naslov zanje.

1. Razpis za tekmovanje (za vsako naslednje šolsko leto) bi bilo dobro objaviti že pred zaključkom tekočega šolskega leta. Približno tako, kot je pri maturi. Tako bi imeli mentorji več časa za natančno/poglobljeno branje knjig in razpisane literature. Morda je to bolj stvar Zavoda?

2. Pri razpisu bi morali sodelovati tudi učitelji (ali celo dijaki). V sedanjem času, ko smo slavisti informacijsko zelo povezani (tako preko *Slovenščine v šoli* kot preko *Kronike* in *Slovlita*), najbrž ne bi bilo pravih ovir za sodelovanje širšega kroga učiteljev. Do določenega datuma bi določen učitelj na neki naslov poslal predlog za celoten sklop (od I. do IV. stopnje tekmovanja). Kot nekakšen natečaj. Tisti, ki imajo ze izkušnje s tem, bi potem izbrali najboljši predlog in ga (simbolično) nagradili. Med učitelji mentorji so namreč številne presenetljivo zanimive ideje, ki žal ne pridejo na beli dan. Nekateri so menili celo, da bi dijaki sami izbrali korpus najbolj branih knjig, ki bi jih upoštevali pri izboru naslednje leto.
3. Če bi bil sklop narejen že konec šolskega leta, bi bile tudi založbe lahko obveščene o knjigah, ki se bodo brale. Ponavadi je namreč velik problem prav pomanjkanje knjig.
4. Udeleženci so predlagali tudi, da bi se morda spet vrnili k pesnikom in pesnim pri tekmovanju za CP.
5. Popravljanje nalog bi morali poenotiti za vso Slovenijo, saj prihaja do razlik med posameznimi regijami. Ponekod so bolj strogi, drugod manj. Ne vem, kje bi se lotili tega problema, a najbrž je to spet vprašanje za Zavod? [...] — **Valentina Kobal** (valentina.kobal@guest.arnes.si), 30. nov. 2004

Varia

Kaj je bilo v škatli. V knjižnici na ljubljanski slavistiki se je našla škatla z lastnino Slavističnega društva Slovenije: snop črtastega papirja, snop 30-gramskih listov A4, nekaj sto članskih izkaznic, izpisane pa nikoli poslane diplome za Cankarjevo tekmovanje iz leta 1984 (tekmovalke naj sporočijo svoje zdajšnje priimke, da jim jih pošljemo), dve steklenički s tinto za žige (ena prazna), sponke, 3 kosi indiga, 2 kovanca po dva dinarja, 10 znamk za 5 dinarjev, knjižica potrdil o vplačilu članarine (tu je tudi potrdilo o 200 dinarjih, ki jih je urednik vplačal blagajničarki **Alenki Logar-Pleško** kot članarino za leti 1982 in 1983, in še nekaj drobnih zapisov, ki pa niso za javnost).

Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2
1000 Ljubljana
[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Prijavnica/pristopna izjava

Za kolege, ki bi želeli biti/postati člani Slavističnega društva Slovenije, pa še niso sporočili svojega naslova ali pa so se preselili. Ker jih nimamo v novem seznamu, jih ne moremo obveščati in jim pošiljati članskega gradiva. Podpisana pristopna izjava pomeni, da član sprejema Pravila Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, objavljena na spletnih straneh društva <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/pravilasds.html>. Med članske ugodnosti sodita poleg *Kronike* še znižana naročnina na *Jezik in slovstvo* (3700 sit namesto 4700 sit) in na *Slavistično revijo* (3650 sit namesto 4800 sit).

Ime in priimek:

Natančen zasebni naslov:

Elektronski naslov:

Izobrazba in delovno mesto:

Ustanova/zaposlen na:

Datum:

Podpis:

Članarino **za leto 2005** (3800 sit) plačajte s plačilnim nalogom na transakcijski račun Zveze društev Slavistično društvo Slovenije št. 02083-0018125980. Dodatna pojasnila daje računovodkinja Marija Kraner (Tiha ulica 11, 2000 Maribor, tel. 02 4711 172). Prijavnico, s katero izrazite, da se želite včlaniti v Slavistično društvo Slovenije, pošljite na naslov **Miran Hladnik**, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana ali na miran.hladnik@guest.arnes.si. Vabimo vse, ki bi želeli sproti prejemati obvestila o različnih prireditvah, predavanjih in tiskovnih konferencah oziroma diskutirati na literarne, jezikovne, humanistične, izobraževalne ... teme, da sporočite svoje e-naslove oz. se prijavite na spletno stran <http://mailman.ijs.si/listinfo/slovlit>.